

CSIKÓS ATTILA

Ügyféltér

(A Falanszter világára)

minden szín

...egyforma, tűnődött, és ujjait szinte görcsös erővel fonta rá a busz ragacsos kapaszkodójára, mintha attól tartana, hogy esetleges fékezés során önnön tehetetlensége leküzdhetetlenül nagyobb lenne, mint aminek szilárd eltökéltséggel is ellen tudna tartani, majd arra gondolt, hogy a jármű ablakaiban elsuhanó egyforma házak állhatnának Párizs bevándorlóktól hemzsegő külvárosaiban, London szegénynegyedében egy külsőre épp ilyen lakótelepen, és a ragacs is éppen olyan undok mód tapadna tenyerére, mint most ezen a hetes számú autóbuszon, mely Újpalota felé rohan...

Az ügyvéd már várta. Karcsú, elegáns kabátot viselt, és a bankfiók bejáratából integetett mosolyogva, mely mosolyban volt némi nyálasság és leereszkedés is, valamint alig észrevehető kiválasztotti gög, melyet még a jobb megfigyelők és emberismerők is csupán a munkájukat alaposan és megbízhatóan ellátó szakember elégedettségének vélték volna. Készt, mondta az ügyvéd, majd kitérta a bank üvegajtáját.

Ezen a nem éppen esős és szürke, inkább csak felhős és szeszélyes, mulandó hangulataival mégis inkább szomorú áprilisi napon Kovács Mihály író belépett az ügyféltérbe, hogy hamarosan megkösse megalapítandó, s szépírói munkájához elengedhetetlenül szükséges vállalkozása bankszámla-szerződéseit.

Íme, ezek volnának azok, mondta az ügyvéd, és kiterítette a fiók ügyfelei számára fenntartott műanyag asztalon a cégalapítás hivatalos iratait. Kovács Mihály, aki egyébként sem volt járatos sem az üzlet, sem a szerződések dolgaiban, némileg riadtan pislogott, és maga elé húzta a papírokat. Kicsit bizonytalan vagyok efféle ügyekben, motyogta, és tétován, zavartságát leplezni igyekezve zavartan elmosolyodott. Ez itt egy bank, nyugtatta meg az ügyvéd, és körbe mutatott, nem kell semmitől félnie.



a bank színe

...változékony volt, de ez nem tűnt fel elsőre, talán a napjárás miatt, most éppen rózsaszínben derengett a hosszú, egyenes pult, ami keresztben feszült az ügyféltér közepén, plexilapokkal három, nagyjából egyméteres fölkére osztva, melyekben mosolygós hölgyek ültek csillámló ruhában, szemüket a számítógép kijelzőjére függesztve, és Kovácsnak az volt a benyomása, hogy nemcsak ruhájuk, de arcuk is nagyon hasonlatos egymáshoz, és bizonyos vonásaikban önmagára is emlékeztettek valamennyien...

Mi jövünk, mondta az ügyvéd a kezében tartott kis papírdarabra pillantva. Nyolcvannyolc, tette hozzá, szeretem ezt a számot. Dupla végtelen, írókám, na menjünk, ez a szám a miénk Azzal összelapátolta az iratokat az asztalon, a köteget a hóna alá csapta, majd maga előtt tuszkolva Kovácsot elindult a közepső fölke felé.

Mi a jó francnak nekem egy vállalkozás, fakadt ki Kovács, amikor leült a csinos, haját oldalra fésült ügyintéző lánnyal szemben, író vagyok, író, nem gabonakereskedő. A lány csodálkozva nézett rá. Maga író, kérdezte. Egy valódi író? Csak annak mondja magát, sietett közbeszólni az ügyvéd. Kovácskám, maga tudja, hogy a szó önmagában való értéke elmúlt, a pusztá szépség vagy bölcsesség csak valamivel társítva forgalmazható, magyarázta barátian. Azontúl vége a bohém, nyakas, romantikus íróvilágnak is, az államnak a maga adóforintjaira is szüksége van, mi több, a magáéra van a legnagyobb szüksége, mert maga csak önmagát lakatja jól. Ez a rendje a világnak, az elmúlt huszonöt évben ezt a tervet is sikerült megvalósítanunk, nincs több kiváltság, nincs több adómentes honorból átívott éjszaka, nincs több szellemi szabad... Gonoszul kuncogott, találóan ironikusnak gondolta magát. Nincs több zsenialitás, vakkantott közbe Kovács keserűen, majd megbánóan lehorgasztotta a fejét, nem mintha az elmúlt huszonöt évben ne születtek volna remekművek is, tette hozzá bánatosan. Az ügyvédet nem érdekelték az irodalomelméleti viták, kihajtogatta a cégbíróságra beadott szerződés példányait, de a csinos ügyintéző szeme izgatottan csillogott. Én is írok, mondta büszkén. Bölcsész vagyok amúgy, egyszer recenziót írtam Zalán Tiborról, és a mester is nagyon megdicsért. Egy kolléga, mosolyodott el Kovács. És mit ír, kérdezte azután. Verset, ismerte be a lány. De hát bolond az is..., tette hozzá illedelmesen lesütve szeméit. Bolond, ismételte meg Kovács. Ismerhetem a műveit, kérdezte azután a lány. Betiltva még nem vagyok, ismerheti, felelte Kovács, de hogy ismeri-e, azt nem tudom. Írjon be a gugliba. A Tamás is ír, mondta az ügyintéző lány, és egy oldalt megbújó alakra mutatott. Egy fiatalember görnyedt egy laptop fölé. Tamás, csilingelt boldogan tovább a lány, Tamás egyébként a legjobb IT-s a világon, de szabadidejében egy regényen dolgozik. Hát nem úgy néz ki, mint a fiatal Kosztolányi Dezső? Szakasztott, mondta Kovács, és tanácstalanul nézte a lányt. Maga pedig talán a kései Szabó Magdára hajaz, vetette oda az ügyvéd türelmetlenül, jól mondom? Volt ilyen, hogy Szabó Magda, nem? Őt is nagyon szeretem, ábrándozott az ügyintéző, de nem hiszem, hogy hasonlítanánk. Látja, Kovács, röhögött fel az ügyvéd, a felét eltaláltam. Maga meg higgadjon le, legalább írhat, nem kell széklábat faragnia vagy laptopot javítania. Céget alapíthat az irodalomra. Bankárok keresik a kegyét, tette hozzá vigyorogva, aztán kipróbálta a pecsétet egy dosszién. Kovács az ügyintéző elé rámolta a különböző iratokat. Ezt kívántam volna hát? Az ügyintéző ezt hallva elmosolyodott, majd elkezdte begépelni az adatokat. Nem olyan nagy ügy, mondta közben, simább és egyszerűbb, ezután számlát is adhat, mint akárki más. Átláthatóak lesznek a pénzügyei. Ma már két nap alatt átmegegy egy utalás.

A fiókot betöltötte a tavasz. Sárga napcsíkok szántották a bankjegyek kékjét. Valami bensőséges hangulat érződött, mely leginkább a századelő békés ozsonnáinak hangulatára emlékeztetett.

Az utcáról beérkezők csendben sorszámot húztak, és leültek a színes műanyag székekre.

Kovács az ügyvédhez hajolt.

Mondja csak, Dokikám, maga szerint mi a művészet célja? S hogy lesznek írókból banktisztviselők? Mit törődik maga azzal, morgott az ügyvéd. Ezek itt nem Byron-ok, Petőfik, csak széplelkű álmodozók. Honnan tudja, talán új korunk új nagyjai lehetnének, ha nem kéne itt dolgozniuk, opponált Kovács. Talán szebben is mondanák, amit én elmondtam eddig is... S végül is, én is ennél a pultnál ülök, ha innen, ahol most helyet foglalunk, úgy is tűnhetik, ez kedvezményezett szerep. De nem szemszög kérdése ez, igazán csak a pult lényeges, nem, Dokikám? Hogy mindketten a pult mellett ülünk. Ügyfél vagy tisztviselő, mint a múlt meg a jövő, lényegtelen, a jelen a fontos, s ebben a tekintetben egyazon entitás alkalmazottai vagyunk. Pedig a valódi jelen nem volna máshogy érzékelhető, csak a művészet által, hiszen a művészet a legvégső érzékiség, s ami nem hordoz semmilyen kézzel, szájjal, szellemmel, lélekkel vagy ideggel felfogható gyönyört, az a múlt vagy a jövő kábulata csak. Mindkettő lényegtelen. Csak ez a pillanat, melyben a hangomat hallja, ez döntheti el, hogy kik vagyunk, így most tehát csak eme szempillantásnyi időben feszülő pult, anyaga olcsó farost, ez az egyetlen valóság, melyhez köthetők vagyunk, mely mentén azok vagyunk, akik. Felcserélhetők, nemde, Dokikám? S nem az volna-e a művészet célja, s végső soron mindenkié, ki a mában, azaz a művészetben él, hogy mindezt önmaga számára átélhetővé tegye?

Az ügyvéd elmosolyodott.

Jól látja, Kovács, jól látja, bizony. Örüljön is neki. Korunkban megszorodtak a gondolatok. Nem jobbak, nem rosszabbak, mint hajdanán, csak számosabbak. Kell valami, ami kordában tartja az álmokat. Ami mérhetővé teszi a bölcsességet is. A számlaszámmunk az. S az, hogy színháztól érkezik rá a pénz. Ma mindenki ír, Kovácskám, fest, véleményez, alkot, teremt, kreatív módon feldíszíti az életét, s a költészet is, mit ebben az ügyintézőben oly nagyra becsül, nem egyéb, mint hiú öncsalás.

Kovács kétségbeesetten tördelte a kezét.

Nem lehet benne mégis valódi alkotó erő? Igaz tehetség? Csak elválasztottak és mégis összekötöttek minket ezzel a pulttal, és hiszem, hogy nélküle nem lenne különbség nemcsak ambíciókban, de műveink közt se sok. Ki alkotni vágyik, annak bármi más munka csak robot.

Ugyan, ingatta fejét az ügyvéd, ugyan. Ki robotol, annak alkotás maga a vágy.

Árnyék borult az újpalotai magas házra, kékes szürkén derengtek már az ügyféltér plexi elválasztó falai is.

Az ügyintéző kedves, elnéző mosollyal adta át Kovácsnak aláírásra a bankszámlaszereződés elkészült példányait. Egy szignó oda alulra, és készen is vagyunk. Vagy mondjak inkább autogramot, kérdezte incselkedve. Egy híres írótól mégis az dukál. Elolvasná a verseimet? Megkeresem fészbukon. Tamás is örülne, ha valaki véleményt mondana, arról, amit ír.

Kovács habozott. Csak nézte a kinyomtatott nevét. Mintha sosem látta volna még nyomtatásban. Csak firkantsa alá, és már mehetünk is, kiáltotta az ügyvéd, és megvereggette Kovács hátát. Ha ez kész, mehet vissza a cégbíróságra, bejegyzik, és viheti a számlát a színháznak, vagy ahova akarja. Olvasni mit szokott, kérdezte fejét hirtelen felemelve Kovács, és a lány szemébe bámult. Mikor mit, felelte ő, a kedvencem Krúdy, a jelsza-

vam is az, hogy krudygyula. Tud az elmúlt huszonöt évből mondani egy irodalmi művet, mely fontos, hogy megszületett, faggatta a lányt tovább Kovács. Sokat is, felelte amaz most már kicsit türelmetlenül, csak írja már alá, nagy a sor.

Kovács odakanyarította aláírását szépen kinyomtatott neve fölé, és megkönnyebbülten elmosolyodott.

az ég színe

...nyári fekete, mint a lovaknak, nyargalnak rajta a felhők, kékesszürke habok, gondolta Kovács ábrándosan, miután ügyvédjétől elbúcsúzott az elegáns Audinál, pompás gép az ilyen, ha csak utas vagy, morfondírozott tovább, meg kell kapaszkodnod, amikor nekilődül, tehetetlen vagy írókám, a tájat se látod magad körül, olyan kurva gyors, mindegy is, hol jársz éppen, Párizs, Athén vagy London, minden elkenődik és felismerhetetlenül szép lesz, akárcsak ez az esti, sárga és meleg fényt árasztó ablakoktól sziporkázó, kívülágitott lakótelep...

